

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås i propositionen att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att en familjemedlem som är sysselsatt av företagaren i dennes företag lättare än hittills skall få tillgång till arbetslöshetsförmånerna. Ändringen skall gälla situationer där en viss funktion eller produktionsinriktning vid

företaget upphör.

Propositionen hänförs sig till budgetpropositionen för 2007 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2007.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

I 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) definieras vem som enligt lagen skall betraktas som företagare. Huvudregeln är att som företagare betraktas en person som för sin huvudsyssla är skyldig att uppta försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969). Dessutom betraktas som företagare även en delägare i ett företag. Som delägare och därmed företagare betraktas bl.a. den som arbetar i ett företag av vilket hans eller hennes familjemedlemmar äger hälften eller annars har motsvarande bestämmanderätt. Med familjemedlem till den som arbetar i ett företag avses hans eller hennes make och en person som är hans eller hennes släkting i rätt upp- eller nedstigande led och bor tillsammans med honom eller henne i gemensamt hushåll. I praktiken innebär detta att på maken eller barnen till en person som arbetar i ett företag tillämpas de bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som gäller företagare.

Enligt 2 kap. 5 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa anses den som har varit sysselsatt på heltid i företagsverksamhet eller eget arbete fortfarande vara sysselsatt fram till den tidpunkt då företagsverksamheten eller det egna arbetet bevisligen har upphört eller i en följd har varit avbruten under fyra månader. Det förutsätts inte att företagsverksamheten eller det egna arbetet upphör eller avbryts om personen sporadiskt har varit sysselsatt på heltid eller skall betraktas som en företagare som kan jämföras med en löntagare eller företagsverksamheten på grund av naturförhållanden skall anses vara säsongbetonad på det sätt som närmare anges i 4—6 mom. i den nämnda paragrafen. Syftet med bestämmelserna är att utkomstskyddet inte skall understöda de risker som sammanhänger med företagandet och de normala variationerna i verksamheten.

Enligt den gällande lagstiftningen är uppsägning av en familjemedlem som varit sysselsatt i företaget eller det faktum att den del av företagsverksamheten där denne varit sysselsatt upphör inte tillräckligt för att inom systemet med utkomstskydd för arbetslösa visa att en familjemedlem är arbetslös. Bestämmelsen har i praktiken visat sig vara oskälig i sådana fall där en familjemedlem i praktiken har kunnat jämföras med en löntagare. Tillämpningen av 1 kap. 6 § 2 mom. och 2 kap. 5 § förutsätter inte att familjemedlemmen själv har sådan bestämmanderätt som följer av aktieinnehav eller motsvarande bestämmanderätt i företaget. Ställningen för en familjemedlem till en företagare försvagas också av att personen i fråga inte kan omfattas av de arbetskraftspolitiska åtgärder som är avsedda för arbetslösa om han eller hon inte betraktas som arbetslös på det sätt som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Det föreslås att 2 kap. 5 § 3 och 4 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras, så att det inte krävs att företagsverksamheten i dess helhet eller det egna arbetet skall ha upphört eller avbrutits om en familjemedlem blir utan arbete på grund av att den produktionsinriktning upphör inom vilken han eller hon har varit sysselsatt. Att en produktionsinriktning upphör kan jämföras t.ex. med att hela företagets produktionsinriktning eller verksamhet byts ut och att en viss verksamhet upphör eller läggs ut på underleverantör. När det föreslås att utkomstskyddet skall förbättras för familjemedlemmar i situationer där en verksamhet vare sig upphör helt eller avbryts, finns det risk för att utkomstskyddet stöder ett företag som inte är lönsamt. Det är därför skäl att begränsa rätten till arbetslöshetsdagpenning till sådana situationer där det faktum att arbetet för en familjemedlems vidkommande har upphört klart kan konstateras av en utomstående och detta på ett tillförlitligt sätt kan påvisas. Uppsägning på grund av att arbetsbördan är

liten berättigar därmed inte till förmåner inom utkomstskyddet för arbetslösa.

De föreslagna bestämmelserna skall tillämpas på en familjemedlem som inte har haft bestämmanderätt i företagsverksamheten baserad på aktieinnehav eller motsvarande position. Avsikten är att sådana situationer där en person direkt deltar i nedläggningen av det egna arbetet, och därmed i praktiken också i den beslutsprocess som gäller den egna rätten till utkomstskydd för arbetslösa, inte skall omfattas av bestämmelsen.

2. Propositionens konsekvenser

Ändringen i fråga om familjemedlemmar till företagare ökar antalet personer som erhåller utkomstskydd för arbetslösa med i genomsnitt 1 000 personer, varav cirka hälften lyfter grunddagpenning. Ändringen ökar under år 2007 utgifterna för arbetslöshetskassorna med en miljon euro, av vilka som tillägg har beaktats 500 000 euro under moment 33.17.50 (Statsandel till arbetslöshetskassor) i statsbudgeten. På motsvarande sätt är ökningen av statsandelen för grunddagpenning under moment 33.17.51 (Grundskydd i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa) 750 000 euro och av arbetsmarknadsstödet under moment 34.06.52 (Arbetsmarknadsstöd) 200 000

euro.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med arbetsministeriet.

Förslaget gällande rätten för familjemedlemmar till företagare att omfattas av utkomstskydd för arbetslösa har beretts i arbetsgruppen för företagarnas sociala trygghet 2004 (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgruppspromemoria 2005:12) och ingår i regeringens politikprogram för företagsamhet.

4. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2007 och avses bli behandlad i samband med den.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2007.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 2 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 2 kap. 5 § 3 och 4 mom. som följer:

2 kap.

Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

5 §

Upphörande med och avbrott i företagsverksamhet

Det förutsätts inte att företagsverksamheten eller det egna arbetet upphör eller avbryts för fyra månader, om

1) personen i fråga sporadiskt har varit sysselsatt på heltid,

2) personen är inte längre sysselsatt på grund av att en produktionsinriktning upphör eller av motsvarande skäl,

3) personen i fråga skall betraktas som en företagare som kan jämföras med en löntagare, eller

4) företagsverksamheten på grund av naturförhållandena skall anses vara säsongbetonad.

Vad som ovan föreskrivs i 3 mom. 1 och 2 punkten tillämpas på en i 1 kap. 6 § avsedd familjemedlem som inte själv har någon bestämmanderätt i företaget. Personen anses ha varit sporadiskt sysselsatt på heltid om han eller hon har varit sysselsatt i företaget eller i eget arbete sammanlagt högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2007.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 12 September 2006

Republikens president

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Tuula Haatainen*

Lag**om ändring av 2 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 2 kap. 5 § 3 och 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 kap.

**Arbetskraftspolitiska förutsättningar för
erhållande av förmåner**

5 §

*Upphörande med och avbrott i
företagsverksamhet*

Det förutsätts inte att företagsverksamheten eller det egna arbetet upphör eller avbryts för fyra månader, om

1) personen i fråga sporadiskt har varit sysselsatt på heltid,

2) personen i fråga skall betraktas som en företagare som kan jämföras med en löntagare, eller

3) företagsverksamheten på grund av naturförhållandena skall anses vara säsongbetonad.

En person anses ha varit sporadiskt sysselsatt på heltid, om han eller hon är en i 1 kap. 6 § 4 mom. avsedd familjemedlem som själv inte har haft bestämmanderätt i företaget och som är sysselsatt i företaget eller i eget arbete sammanlagt högst sex månader.

Föreslagen lydelse

2 kap.

**Arbetskraftspolitiska förutsättningar för
erhållande av förmåner**

5 §

*Upphörande med och avbrott i
företagsverksamhet*

Det förutsätts inte att företagsverksamheten eller det egna arbetet upphör eller avbryts för fyra månader, om

1) personen i fråga sporadiskt har varit sysselsatt på heltid,

2) *personen är inte längre sysselsatt på grund av att en produktionsinriktning upphör eller av motsvarande skäl,*

3) personen i fråga skall betraktas som en företagare som kan jämföras med en löntagare, eller

4) företagsverksamheten på grund av naturförhållandena skall anses vara säsongbetonad.

Vad som ovan föreskrivs i 3 mom. 1 och 2 punkten tillämpas på en i 1 kap. 6 § avsedd familjemedlem som inte själv har någon bestämmanderätt i företaget. Personen anses ha varit sporadiskt sysselsatt på heltid om han eller hon har varit sysselsatt i företaget eller i eget arbete sammanlagt högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober

2007.

*Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*